

Promemoria om avgifter för vård i serie/11 § i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården/december 2009

Om vård i serie

Lagstiftningen om klientavgifter inom social- och hälsovården stiftades redan år 1992. Efter det har lagstiftningen ändrats flera gånger så att både lagstiftningens struktur och storleken på avgifterna har ändrats. Eftersom lagstiftningen är gammal så speglar den verksamheten och förfaranden som gällde vid tidpunkten för lagberedningen. Samarbetet och förfarandena har ändrats även inom den specialiserade sjukvården och hälso-centralerna i och med nivåstruktureringen inom vården. Hälsocentralerna har tagit ett allt större ansvar för att ordna service i nivå med den specialiserade sjukvården i hälso-centralernas egen regi eller som köpta tjänster. Trots detta har lagstiftningen inte ändrats.

Eftersom gällande lagstiftning ska följas tills bestämmelserna ändras har anvisningarna för tolkning utarbetats i enlighet med de gällande bestämmelserna.

Lagstiftning om vård i serie

Enligt 5 § 1 mom. 1 punkten i klientavgiftslagen är avgiftsfria hälsovårdstjänster service och vårdmaterial enligt 14 § 1 mom. 1–6 och 9 punkten samt 14 a § 1 mom. 1 punkten i folkhälsolagen (66/1972) fransett läkarservice inom den öppna sjukvården som används av personer som fyllt 18 år, hemsjukvård, rehabilitering i form av anstaltsvård, individuell fysioterapi, sjuktransport, uppehälle, sådana intyg och utlåtanden av läkare och tandläkare som inte ansluter sig till vården av patienten, tandundersökning och tandvård för dem som har fyllt 18 år samt laboratorieundersökningar och diagnostiska utbildningsundersökningar som utförs vid hälsocentral efter remiss från privatläkare (21.12.2001/1408).

Vård i serie

I 11 § i klientavgiftsförordningen finns det bestämmelser om vård i serie och avgifter för vård i serie. För vård som ges i serie, såsom kontinuerlig dialysvård, medicinsk rehabilitering, hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och annan motsvarande vård kan enligt förordningen tas ut högst 7 euro per vårdtillfälle och från och med 1.1.2010 kan 7,50 euro per vårdtillfälle tas ut (26.11.2009/958). Avgiften får dock tas ut för högst 45 vårdtillfällen under ett kalenderår.

Den avgift som anges ovan får inte tas ut för vård av personer under 18 år och inte heller för hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och annan motsvarande vård som ges vid hälsocentraler.

Definiering av vård i serie

Det finns inga bestämmelser om definitionen av vård i serie i lagen om specialiserad sjukvård, folkhälsolagen eller lagstiftningen om klientavgifter. Inom hälso- och sjukvården definieras vård i serie som sådan lämplig vård som tillhandahålls av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

På basis av detta anses definitionen på vård i serie vara en vård upprepas likadan med korta intervaller. Det vill säga, tiden mellan vårdtillfällena kan inte vara veckor. I beredningen av förordningen har som exempel på vård i serie angetts kontinuerlig dialysvård. Dialysvård genomförs vanligen flera gånger i veckan. Fysioterapi genomförs vanligen 1–2 gånger per vecka.

På basis av detta definieras vård i serie som följande:

- vården upprepas likadan eller nästan likadan åtminstone 3 gånger, vilket alltså utgör en serie och
- tiden mellan vårdtillfällen överstiger inte två veckor eller
- vården upprepas av terapeutiska skäl med större intervall än en gång per två veckor.

Det är tillrådligt att kommunen och samkommunen fattar ett beslut om vilken vård som genomförs som vård i serie och vilka situationer som antingen är poliklinikbesök eller hälsocentralsbesök eller fysikalisk vård som ordnas på en hälsocentral och som det finns bestämmelser om i 7 § 4 mom. i klientavgiftsförordningen.

Den högsta avgiften för vård i serie och det högsta antalet besök per kalenderår

För vård i serie kan högst 7 euro tas ut per besök, men från och med 1.1.2010 kan 7,50 euro tas ut per besök. Avgiften får dock tas ut för högst 45 vårdtillfällen per kalenderår av personer som är över 18 år. Antalet vårdtillfällen utgörs av de olika vårdtillfällena och vården som genomförs som vård i serie både på en hälsocentral och inom den specialiserade sjukvården.

Vård i serie ordnas både på hälsocentralerna och inom den specialiserade sjukvården. Definitionen på vård i serie är densamma både på hälsocentralen och inom den specialiserade sjukvården. I 11 § i den gällande klientavgiftsförordningen fastställs de avgifter som tas ut av servicetagaren.

Klientavgifterna som enligt lagstiftningen om klientavgifter tas ut av servicetagarna bestäms utgående från om servicen ordnas inom den specialiserade sjukvården eller på en hälsocentral. Samma service kan vara avgiftsbelagd inom den specialiserade sjukvården men avgiftsfri på hälsocentralen.

Vård i serie inom den specialiserade sjukvården

Specialiserad sjukvård ordnas vid sjukvårdsdistriktens verksamhetsenheter. Specialistledda hälsocentraler likställs med den specialiserade sjukvården.

Vård i serie definieras i 11 § i klientavgiftsförordningen. Enligt förordningen är vård som ges i serie:

- kontinuerlig dialysvård
- medicinsk rehabilitering
- hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar, strål- och cytostatikabehandling och
- annan motsvarande vård.

Annan motsvarande vård utvärderas utifrån om vården som ges motsvarar medicinsk rehabilitering, hyposensibiliseringsbehandling, behandling av tal- och röststörningar och cytostatikabehandling. Kommunen och samkommunen har anledning att fatta beslut om hurdan återkommande vård som motsvarar ovannämnda vård och som därför kan anses utgöra vård i serie. Annan motsvarande vård kan till exempel inte vara att man sköter om ett sår.

Specialistledda hälsocentraler

På en specialistledd hälsocentral kan avgiften för vård i serie tas ut i samma utsträckning som inom den specialiserade sjukvården om serievården ordnas i samband med den specialistledda verksamheten.

Som specialistledda hälsocentraler betraktas hälsocentraler som vid folkhälsolagens ikraftträdande 1.4.1972 hade specialistledd verksamhet samt de hälsocentraler dit ett kretssjukhus eller annat sjukhus har flyttats från sjukvårdsdistriktet och sjukhuset fortsätter den specialistledda verksamheten.

För att avgifterna för vård i serie ska kunna tas ut på samma grunder som inom den specialiserade sjukvården ska serievården ordnas i samband med den specialistledda verksamheten.

Vård i serie på hälsocentraler

Med hälsocentraler avses hälsovårdscentraler enligt 15 § i folkhälsolagen.

Enligt 11 § 2 mom. i klientavgiftsförordningen är klientavgiften som tas ut för vård i serie mycket begränsad med stöd av bestämmelsen. I promemorian 2.10.1992 till statsrådets föredragningslista 9.10.1992 definieras vård i serie som följande:

Med vård i serie avses vård som planenligt upprepas flera gånger, såsom dialysbehandling, fysioterapi mm.

På hälsocentraler kan vård i serie således endast utgöras av

- dialysbehandling,
- medicinsk rehabilitering och
- motsvarande vård.

Bestämmelserna i klientavgiftsförordningen begränsar inte tillhandahållandet av tjänsterna på hälsocentraler. I förordningen om medicinsk rehabilitering, som utfärdades med stöd av folkhälsolagen, finns det bestämmelser om vad medicinsk rehabilitering innefattar och vilken service hälsocentralerna ska tillhandahålla med beaktande av att vården är nivåstrukturerad med den specialiserade sjukvården.

Enligt lagstiftningen om klientavgifter kan klientavgifter dock endast tas ut vid ovan avsedda behandling. Vård i serie för vilken en klientavgift kan tas ut på hälsocentraler, begränsas således främst till vårdbesök hos fysioterapeut och konditionsskötare.

Vård som motsvarar medicinsk rehabilitering kan till exempel inte anses vara att man sköter om ett sår.

Individuell fysikalisk behandling på en hälsocentral

I 7 § 4 mom. i klientavgiftsförordningen finns det bestämmelser om avgiften för individuell fysikalisk behandling på en hälsocentral.

Med fysikalisk behandling avses i detta sammanhang verksamhet som kan jämföras med rehabilitering och medicinsk rehabilitering, till exempel kylbehandling för reumatiker. Behandlingen kan upprepas 1–2 gånger och utgör således inte vård i serie. Dessutom kan behandlingen i regel se olika ut om den utgörs av flera vårdtillfällen än ett.

För fysikalisk behandling som ordnas på hälsocentraler kan högst 7 euro tas ut per besök. Från och med 1.1.2010 kan 7,50 euro tas ut per besök. Inga åldersgränser har fastställts för avgiften.

Definiering av olika verksamheter som vård i serie på hälsocentraler och inom den specialiserade sjukvården

Fotvård

Även fotvård kan anses vara medicinsk rehabilitering då vården föreskrivits av den behandlande läkaren och vården utförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller av en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning. Avsikten är särskilt att förhindra, bota eller stoppa fotskador till följd av sjukdom: till exempel diabetes eller reumatism.

Fotvård i rehabiliteringssyfte och som medicinsk rehabilitering kan betraktas som vård i serie och avgiften för vård i serie kan tas ut både inom den specialiserade sjukvården och på en hälsocentral även om vården tillhandahålls med längre intervaller än två veckor.

Grupprehabilitering

Rehabilitering och medicinsk rehabilitering som tillhandahålls som vård i serie kan till en del tillhandahållas som grupprehabilitering och till en del som individuell rehabilitering.

I rehabilitering i grupp ska varje person ha en egen individuell vårdplan som verkställs på samma grunder som om då vården tillhandahålls som individuell rehabilitering. Förutsättningen är att varje besök antecknas i patienternas egna journalhandlingar.

Avgiften för vård i serie i 11 § i klientavgiftsförordningen kan således tas ut då rehabilitering och medicinsk rehabilitering tillhandahålls i grupp. Till grupprehabilitering tas emot personer som har fått remiss till medicinsk rehabilitering eller som har hänvisats till medicinsk rehabilitering av den behandlande läkaren.

Intravenös och intraartikulär behandling

Intravenösa behandlingar är bland annat behandling med antibiotika. Behandlingarna kan vara flera under ett dygn. Vården kan i vissa situationer fortsätta under en längre tid, till och med månader. I en del fall stannar patienter flera timmar på enheten för observation, i andra fall åker patienter hem efter att ha fått sin "injektion".

Med anledning av ordalydelsen i 11 § i klientavgiftsförordningen fastställs avgifterna på hälsocentralerna och inom den specialiserade sjukvården på olika sätt trots att det är fråga om exakt samma åtgärd.

Specialiserad sjukvård

Intravenös och intraartikulär behandling är enligt 11 § i klientavgiftsförordningen vård i serie inom den specialiserade sjukvården om förutsättningarna för vård i serie uppfylls.

På basis av det som sagts ovan kan en avgift för vård i serie tas ut för intravenös och intraartikulär behandling inom den specialiserade sjukvården av personer över 18 år.

Om den behandlande läkaren anser det välgrundat att klienten på grund av intravenös eller intraartikulär behandling får dag- eller nattvård enligt 13 § i klientavgiftsförordningen, tas för vården ut en avgift för dag- och nattvård på 14 euro per vård dag.

Hälsocentral

På en hälsocentral kan man med anledning av ordalydelsen i 11 § i klientavgiftsförordningen inte ta ut en avgift för vård i serie för intravenös och intraartikulär behandling.

Däremot kan man på hälsocentralen ta ut en hälsocentralsavgift om den intravenösa eller intraartikulära behandlingen ges av en läkare. Hälsocentralsavgiften tas ut enligt 7 § 1 mom. i klientavgiftsförordningen. Dessa besök räknas med i de tre avgiftsbelagda besöken per år. Om hälsocentralen använder sig av en årsavgift kan den tas ut för ett besök om avgiften ännu inte har betalats under besöksåret.

Om den behandlande läkaren anser det välgrundat att klienten på grund av intravenös eller intraartikulär behandling får dag- eller nattvård enligt 13 § i klientavgiftsförordningen, tas för vården ut en avgift för dag- och nattvård på 14 euro ut per vårddag.

Verksamhetsterapi i grupp eller motsvarande

Hälsocentralen kan ordna terapi i grupp, till exempel vattengymnastik, nack- och ryggymnastik eller andra motsvarande aktiviteter där den terapi som ordnas i regel är likadan för alla; det vill säga verksamheten är inte individuellt uppbyggd. På hälsostationen kan de yrkesutbildade personerna inom hälso- och sjukvården på uppmaning av läkarna och i övrigt i samband med servicen kalla personer med olika symptom och personer som har börjat uppvisa sjukdomstecken med i sådan här verksamhet. I folkhälsolagen föreskriv inte att detta slags verksamhet är hälsocentralens uppgift.

Om den här formen av service godkänns kan det tas ut en klientavgift för verksamheten enligt kostnaderna för vården med stöd av 2 § klientavgiftslagen. I praktiken torde avgiften inte kunna vara större än avgiften för vård i serie. Den klientavgift som fastställts med stöd av 2 § i klientavgiftslagen räknas inte med i personens årliga avgiftstak.

För att klienten ska kunna delta i sådan verksamhet som hälsocentralens personal hänvisar till, förutsätter detta vederbörliga anteckningar i personens journalhandlingar.

Att ta med en sådan här verksamhetsform i hälsocentralens verksamhet förutsätter ett beslut. I beslutet fastställs verksamhetsprinciperna, de verksamhetsansvariga och de klientavgifter som tas ut för verksamheten. Observera att denna form av verksamhet inte är medicinsk rehabilitering. Deltagarna bör informeras om detta individuellt genom att man meddelar om klientavgifterna som tas ut för verksamheten.

Köp av tjänster

Om hälsocentralen eller sjukvårdsdistriktet köper servicetagaren tjänster av den privata sektorn ska verksamheten ses som egen verksamhet och för servicen tas med stöd av 12 § i klientavgiftslagen ut samma avgifter som då verksamheten ordnas i egen regi.

I fråga om köpta tjänster verkar man i enlighet med den s.k. bruttoprincipen. Hälsocentralen eller sjukvårdsdistriktet som köper tjänster köper dem av serviceproducenten till ett överenskommet pris. Hälsocentralen eller den specialiserade sjukvården som köper tjänsten tar ut klientavgifter av servicetagaren i enlighet med lagstiftningen om klientavgifter och i enlighet med kommunens eller samkommunens eventuella avgiftsbeslut (endast en sänkning av klientavgiften är möjlig).

Sammandrag

Social- och hälsovårdsministeriet ger bindande anvisningar om tillämpningen av lagstiftningen om klientavgifter med stöd av 34 § i klientavgiftsförordningen.

Den här promemorian har utarbetats i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.